

УДК 331.45:614.84

ОСОБЛИВОСТІ УМОВ ПРАЦІ ПОЖЕЖНО-РЯТУВАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ УКРАЇНИ

В.В. Скідан, кандидат технічних наук, доцент

С.В. Салов, студент

Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: умови праці, пожежно-рятувальні підрозділи, небезпечні та шкідливі фактори.

Перелік можливих аварій, катастроф техногенного та природного характеру, для ліквідації яких залучаються підрозділи пожежно-рятувальної служби, значно розширився.

Аналіз пожеж, надзвичайних ситуацій та небезпечних подій, як правило, проводиться через розгляд небезпек і ризиків, що притаманні на певній території, за наступними напрямками[1]:

- пожежі (аналіз виникнення пожеж у житловому секторі, на виробництві, транспорті, у природних екосистемах);

- дорожньо-транспортні пригоди (наявність доріг міжнародного, державного, регіонального, обласного, районного та місцевого значення, середня кількість автотранспортних засобів з небезпечним вантажем, що слідує такими дорогами протягом року, наявність і кількість аварійно-небезпечних ділянок, аналіз аварійності та смертності на дорогах тощо);

- виробнича сфера, у тому числі з наявністю вибухових, хімічних і радіоактивних речовин (наявність об'єктів, на яких обертаються, зберігаються або виготовляються небезпечні речовини та матеріали, зношеність устаткування та обладнання, наявність на об'єкті власних пожежно- та аварійно-рятувальних служб, можливі зони та наслідки ураження у разі виникнення аварійних та надзвичайних ситуацій тощо);

- водні об'єкти (аналіз причин загибелі на воді та кількості таких випадків, наявні та необхідні засоби і оснащення для попередження та реагування на такі випадки);

- природні явища (аналіз проходження повеней і паводків, виникнення буревіїв, снігових заметів, наявність і стан дамб та їх стійкість до природних небезпечних явищ, наявність технічних засобів для відкачування забрудненої води, розбирання завалів тощо).

Аналіз умов праці при проведенні робіт на об'єктах різного призначення засвідчує, що перелік ймовірних небезпечних та шкідливих факторів, які можуть впливати на пожежника-рятувальника загалом, практично не може бути унормованим, оскільки кожен окремо взятий фактор має свою специфіку, а їх сукупність здатна призвести до його багаторазової небезпечної дії.

Роботи, що виконуються пожежниками-рятувальниками в екстремальних умовах, належать, як правило, до складних та небезпечних, проводяться цілодобово, незалежно від пори року, погодних та кліматичних умов (температура повітря, швидкість вітру, опади тощо). Окрім цього, в процесі проведення робіт, що пов'язані, наприклад, з розливами мінеральних кислот, можливий вплив сіркового ангідриду, окислів азоту, сірководню, хлористого водню та парів соляної і азотної кислот, концентрація яких може зростати від 120 мг/м^3 до 1000 мг/м^3 при їх граничнодопустимих значеннях $1 \dots 5 \text{ мг/м}^3$, а також прямиї облив сірчаною, соляною, азотною кислотами, лугом, розчинами солей кислотного або лужного характеру, ПАР, водою тощо [2].

Робота пожежно-рятувальних підрозділів України проходить в екстремальних умовах, які негативно впливають на стан їх здоров'я. А. Осипов наводить експериментальні дані дослідження дій співробітників пожежно-рятувальних служб в екстремальних умовах: після чергувань із гасінням пожеж працездатність особового складу знижується до 76%. При цьому показники оцінки втоми після добових чергувань із гасінням пожеж коливаються від 54 до 68 від. одиниць, що відповідають п'ятій та шостій категорій важкості праці.

Динаміка працездатності і ступінь втоми особового складу пожежно-рятувальних служб з урахуванням особливостей оперативно-службової діяльності свідчать про те, що робота пожежника за критеріями тяжкості відноситься до категорій важкої і дуже важкої праці [3].

Ретельне вивчення особливостей умов праці пожежно-рятувальних підрозділів в подальшому дозволить розробити асортимент захисного взуття.

Список використаних джерел

1. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Методичні рекомендації для органів місцевого самоврядування щодо організації та забезпечення пожежної безпеки на території об'єднаних територіальних громад. – К – 2016. – 31 с.
2. Клим'юк М.М. Удосконалення існуючих та розробка нових методів вибору і оцінки захисних властивостей матеріалів верху взуття пожежників: автореф. дис. канд. техн. наук, ЛДУБЖД. Л., 2007. 21 с.
3. Осипов О.В. Професійно важливі якості працівників пожежно-рятувальних формувань на різних етапах професійного становлення: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. психол. наук: 19.00.03 «Психологія праці, інженерна психологія» / О. В. Осипов – ростов-на-Дону, 2009. – 20 с.